

Kold i Sønder Felding

Af TORSTEN BALLE

KOLD var et års tid fra 2. december 1848¹) huslærer hos pastor Chr. Østergaard i Sønder Felding, hvor han holdt skole for præstens søn af første ægteskab, Johan Østergaard, der senere blev gartner, og for et par andre drenge, Agathon, søn af pastor Viktor Bloch i Lønborg, og Gram, søn af pastor Vilhelm Birkedal i Sønder Omme, senere i Ryslinge. Pastor Østergaard efterlod sig flere bind udkast til embedsbreve, og i 4. bind, der omfatter tiden 1846-1851 har han indført nogle anbefalinger, som han havde givet Kold til brug ved ansøgninger om lærerembeder. Da de fortæller en del om Kold og om præsten, gengives de her.

Den første stammer fra tiden omkring 1. februar 1849 og er tænkt som påtegning på en afskrift af forskellige attester vedrørende Kold:

”Idet jeg herved attesterer at overstaaende Attester ere ligelydende med de mig foreviste Originaler vil jeg tilføje at Seminarist Kold er nyelig kommen i mit Huus, som Lærer for min Søn, og at jeg efter dette Bekjendtskab ikke blot er særdeles tilfreds med ham, men mener at have Grund til at anbefale ham som en sjelden dygtig og samvittighedsfuld Lærer.”

Senere følger en anbefaling, dateret 23. februar 1849:

”Ansøgeren Hr. Seminarist Kold der for Tiden er hos mig som Huuslærer, er en særdeles dygtig Lærer, der ikke blot grundigen har tænkt over den bedste Methode for Almueundervisning, men forstaaer med Liv og Lyst at bringe sine Anskuelser i Udførelse ligesom han ogsaa i sit Liv og i sin Lære er en sand og levende Christen, som det glæder mig at kunne anbefale, da jeg troer, det vilde være en Lykke for den Skole, der maatte faae ham til Lærer, og jeg mener at kjende ham nøie. Han har ogsaa her i Skolelærerens Sygdom forestaaet Kirkesangen til min og Menighedens fulde Tilfredshed.”

Den 20. august 1849 følger endnu en anbefaling, der til els har samme ordlyd, men er udvidet med et længere indskud (fremhævet her):

”Ansøgeren Hr. Seminarist Kold, der for Tiden er hos mig som Huuslærer, er en særdeles dygtig Lærer, der ikke blot grundigen har tænkt over den bedste Methode for Almueundervisningen, men forstaaer med Liv og Lyst at bringe sine Anskuelser i Udførelse. *Han vil efter sin Betragtningssmaaade, naar han selv faaer en Skole at forestaae, vel ikke paa den almindelige Maneer, som de fleste Skolelærere pleie, lægge an paa, at alle Børn, de ringe begavede saavel som de bedre, faae saadanne udenadlærte Begreber og Færdigheder, hvorved de kan bestaae sig godt ved deres Udskrivningsexamen, men destomere søge ved en levende Underviisning i Fortælling og Samtale uafhængig af alle Lærebøger at vække dem til Selvtænkning, hvorved de bibragte Kundskaber saaledes blive Børnenes Eiendom, at de kan tage dem med sig ud i Livet til Gavn og Glæde i deres Fremtid.* I sit Liv og i sin Lære er han en sand og levende Christen, som det glæder mig at kunne anbefale, da jeg troer, det vil være en Lykke for den Skole, der maatte faae ham til Lærer, og jeg mener at kjende ham nøie. Han har ogsaa her i Degnens Forfald forestaaet Kirkesangen til min og Menighedens fulde Tilfredshed.”

I løbet af de måneder, Kold havde været i præstegården, er det altså lykkedes for ham at få præsten til at forstå, hvad han ville, og selv om præsten ikke i anbefalingen selv tager stilling til Kolds tanker om undervisning, er det tydeligt, at han er sympatisk indstillet. I den tid, der var gået, havde han jo også haft lejlighed til at se resultaterne af Kolds arbejde, og at han var tilfreds med det, fremgår også af, at da Kold begyndte at holde skole i Ryslinge, lod præsten sin søn følge med²).

De nævnte optegnelser er venligst udlånt til redaktionen af lærerinde, frk. Julie Garnæs Hansen, Thisted, efterkommer af pastor Chr. Østergaard.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Mors 1970, side 344-346).

¹ Pastor Østergaards regnskabsbog 1833-1873, 1849, 3. marts.

² Sammesteds, 1850, 18. decbr.: Betalt for Johan til at have i Ryslinge 4 Rbdl., 4 Mk.